

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1116411/1

בבית הדין, הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליהו אברג'יל – ראב"ד

המבקשת: פלונית

נגד

המשיב: פלוני

הנדון: הסרת חשש מלשאת אישה שהתגרשה פעמיים

פסק דין

דחיית הבקשה לביטול הנישואין למפרע

לפנינו בקשת האישה מביה"ד להורות כי נישואיה למשיב לא היו נישואין היות שלדבריה נעשו בטעות, ולפיכך גם הגירושין שהתגרשה ממנו אינם גירושין. לדבריה לא ידעה על מצבו הנפשי של האיש והיא הוטעתה ורומתה בעניין זה, ולפיכך מדובר בקידושי טעות. האישה כתבה בבקשתה שהסיבה שבגללה היא מבקשת זאת היא מפני שהייתה נשואה בחו"ל לאחר והתגרשה ממנו ולכן כעת היא גרושה פעמיים, ואנשים נמנעים מלהינשא לה. בדיון שהתקיים אמר המשיב שהאישה ידעה ממצבו הנפשי ולמרות זאת לחצה עליו להתחתן עימה.

גם במסמך ששלחה האישה בעצמה לביה"ד, שמעיד על מצבו הנפשי, נכתב בפירוש שלא רצה כלל להינשא לה אלא היא לחצה עליו שיינשא לה.

לאור זאת ביה"ד אינו מוצא לנכון להכריז על נישואיה ועל גירושיה כמבוטלים.

נישואי אישה שהתגרשה פעמיים

עם זאת, ביה"ד מבהיר שאין מניעה כלל להינשא לאישה זו מחמת שהתגרשה פעמיים כפי שנבאר:

א. בבבלי (יבמות סד ע"ב) מובא דין אישה 'קטלנית', שאם נישאה לשניים ומתו – לא תינשא שוב לשלישי. דין זה נפסק בשולחן ערוך (אבן העזר סימן ט סעיף א). דעת הרא"ש ועוד ראשונים שטעם האיסור הוא מחמת סכנה, ולכן אפילו נישאת – תצא. אך הרמב"ם (איסורי ביאה כא הלכה לא) פסק שאם נישאת או אפילו רק התקדשה – לא תצא. הרשב"א ועוד פוסקים תמהו איך הקל כל כך בחשש סכנה, אך הרמב"ם בתשובה (פאר הדור) כתב שבאמת "אין בו איסור אבל הוא מרוחק על צד הניחוש והפחד והתימהון שיש ברוב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השעות שינזקו בהם הגופות החלשים", כלומר אינו דבר אמיתי אלא אנשים טועים בזה. דברי הרמב"ם הללו הובאו בכסף משנה (איסורי ביאה שם). השולחן ערוך (שם) פסק להלכה את דברי הרמב"ם שכתב שאם נישאת או התקדשה לא תצא. גם הרמ"א לא השיג עליו ולפיכך ברור שמסכים עימו לדינא. לאור זאת בוודאי שיש להקל בדין זה במקום שאפשר להקל, שהרי לא מדובר באיסור ואף לא בסכנה אמיתית.

ב. בעניין אישה שהתגרשה פעמיים מצאנו שנחלקו הראשונים: רש"י (ביבמות כו ע"א) כתב שכשם שבמתו בעליה אסורה להינשא כך בנתגרשה פעמיים לא תינשא, אך תוספות (שם) חלקו עליו. גם הגמרא, הרמב"ם והשולחן ערוך לא כתבו דבר בעניין מי שהתגרשה פעמיים, והרמ"א כתב שהעיקר כדעת הסוברים שמותרת להינשא. לפי דברי הרמב"ם שהזכרנו לעיל שדין זה אינו אלא 'על צד הניחוש' בוודאי אין להרחיב זאת למקום שבו לא נאמר הדבר בפירוש, כגון מי שהתגרשה פעמיים. ועוד: בבבלי (יבמות סד ע"ב) נחלקו בטעם האיסור בקטלנית, האם הוא משום 'מעין' או משום 'מזל', ולמאן דאמר 'מעין' בוודאי לא שייך דין זה בגירושין, וממילא יש לומר שהוא הדין למאן דאמר 'מזל', שהרי הגמרא לא הביאה זאת כנפקא מינה ביניהם. לאור האמור (בסעיף א) בוודאי ובוודאי יש להקל בזה כדעת המקלים, מה גם שהשולחן ערוך והרמ"א סוברים כך.

ג. מלבד זאת האישה התגיירה, ונישואיה וגירושיה הראשונים היו בטרם התגיירה. נראה שגירושי האישה בגיורתה בוודאי אינם נקראים גירושין, שאינה יוצאת בגט, ואינם דומים כלל לנישואי וגירושי היהדות, ולפיכך אין לומר שהחזקה פעמיים, שלא הרי הפעם הראשונה כהרי הפעם השנייה.

ד. עוד יש להעיר שגם אם נאמר דחיישינן להחזקה מתגרשת כדעת רש"י, מכל מקום הרי נחלקו רבן שמעון בן גמליאל ורבי אם חזקה נוצרת בפעמיים או בשלוש פעמים דווקא, ובבבלי (יבמות סד ע"ב) נראה שעיקר הדין הוא שחזקה היא רק בשלוש פעמים כדעת רבן שמעון בן גמליאל, ולכן בווסתות ובשור המועד החזקה נוצרת רק לאחר שלוש פעמים, אלא שבמקום סכנה חששו חכמים טפי ואמרו שדי בפעמיים כדי שתהיה חזקה, ולכן בנישואין (קטלנית) די בפעמיים. הסבר זה בדברי הגמרא ביבמות עולה מתוך דברי הרי"ף והרא"ש (שם), וכן מדברי הבית יוסף (יורה דעה סימן רסג), וכן מובא בקהלת יעקב (סימן ד) – הובאו דבריו בפתחי תשובה (אבן העזר ט, ב). לפיכך בהחזקה מתגרשת אין להחמיר אלא בשלוש פעמים ולא בפעמיים, שכן לא מדובר בחשש נפשות.

ה. בנדון דידן התברר לפחות מדברי האיש וגם מהמסמך שהביאה האישה, שמלכתחילה האיש לא רצה לשאת אותה לאישה, אלא היא לחצה עליו שיישאנה. במצב כזה אין לתלות שמזלה גרם אלא שמלכתחילה נישואין אלו היו מועדים לפורענות וזו הסיבה לגירושין. אחר כך ראיתי שכיוצא בזה כתב הנתיבות לשבת (ט, ב).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פסק דין

לאור כל האמור לעיל מורה ביה"ד:

- א. ביה"ד דוחה את בקשת האישה לביטול הנישואין והגירושין.
- ב. אין מניעה כלל וכלל מלשאת אישה זו מחמת שהתגרשה פעמיים.
- ג. אפשר לפרסם פסק זה לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום י"א באייר התשע"ח (26.4.2018).

הרב אליהו אברג'יל – ראב"ד